

Forskningsnotat 2

Kombinationsprojektet set udefra - UU centre, erhvervsskoler og andre samarbejdspartneres opfattelse af Kombinationsprojektet

”[Et højskoleophold] kan afklare på den måde, at du kan få hold på, ”hvem er jeg, og hvad vil jeg, og hvad kan jeg?”. Du får også set nogle andre. Det tænker jeg også i forhold til produktionsskoler, der vil man jo meget møde sig selv. Det, du spejler dig i, bliver nogle mennesker, der på en eller anden måde har det tilsvarende med samme problemer. [På højskolen] møder du nogle ressourcestærke mennesker, der måske kan gå ind og give dig en løsning på en anden måde. Det, tror jeg også, er godt!” Vejleder A, Sosu Århus

Pia Cort

Kristina Mariager-Andersen

DPU 2010

Indholdsfortegnelse

Forskningsnotat.....	3
1. Tværinstitutionelt samarbejde.....	4
2. Samarbejde omkring overgange.....	7
3. Visitering af de unge.....	9
4. Højskolens styrker.....	11
5. Barrierer for Kombinationsprojektet.....	13
6. Konklusion.....	15
7. Referencer.....	17

Forskningsnotat

DPU har fået til opgave at følgevaluere FFD's Kombinationsprojekt. Evalueringen vil have til formål såvel at se på resultaterne af projektet som at yde input til den løbende proces for at sikre, at projektet når de beskrevne mål. Dette forskningsnotat skal således ses dels som et input til den løbende proces dels som en platform for evalueringen af det tværinstitutionelle samarbejde i Kombinationsprojektet.

Målet med Kombinationsprojektet er at udvikle samarbejdet mellem højskoler, UU centre og erhvervsskoler med henblik på at skabe kombinationsforløb for unge under 25, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse. Projektet er således et bidrag til at opnå regeringens målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Projektet har endvidere til formål at positionere højskolerne som relevante og kvalificerede aktører i forhold til 95 % målsætningen.

I dette notat sætter vi fokus på UU centres, erhvervsskoler og andre samarbejdspartneres opfattelse af Kombinationsprojektet, dets styrker og svagheder og ikke mindst dets muligheder i forhold til gruppen af uafklarede unge, der skal videre i en erhvervsuddannelse.

Notatet er baseret på telefoninterviews med medarbejdere på UU centre, erhvervsskoler og kommunalforvaltninger. Respondenterne er udvalgt på baggrund af de netværksdiagrammer, som højskolerepræsentanter udfyldte på netværksmødet om samarbejde i maj 2009. Vi har koncentreret os om samarbejdet i Århus-området samt i Nordjylland. Disse områder er valgt på baggrund af, at der er et relativt veludbygget samarbejde, og at der tegner sig et dobbelttydigt billede i forhold til visitering til højskolerne i området: nogle højskoler får visiteret mange elever, mens andre højskoler har sværere ved at tiltrække elever.

Der er gennemført i alt 12 interviews ud af i alt 20 e-mails invitationer til deltagelse. Det er primært vejledere, undervisere og ledere på UU centre og erhvervsskoler, som har bidraget til

undersøgelsen, mens det har været sværere at få kontakt til politikere og medarbejdere i de kommunale forvaltninger.

I notatet sætter vi fokus på følgende temaer:

- **rammerne for samarbejde:** hvordan opfattes samarbejdet af UU centre og erhvervsskoler,
- **overgange:** hvordan arbejder de involverede parter med at sikre overgangene fra en skoleform til en anden?
- **eleverne:** hvilke grupper af unge visiteres til projektet og hvorfor?
- **højskolens styrker:** hvilke styrker har højskolen i forhold til elevgruppen?
- **barrierer for projektet:** hvad opfattes som de væsentligste barrierer i forhold til projektet?

Interviewene peger på, at højskolen generelt anses som et unikt tilbud i forhold til den gruppe af unge, som er forholdsvis uddannelsesparate men uafklarede i forhold til valg af uddannelse. Alle peger på, at højskolerne med deres internatform kan tilbyde de unge ro, tryghed, faste strukturer, pædagogisk og menneskelig rummelighed samt muligheden for at udvikle især personlige og sociale kompetencer, som er en forudsætning for at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse. Men trods de gode skudsmål, peger resultaterne også på, at det er højskolerne, som skal være de udfarende i forhold til at tiltrække flere unge til Kombinationsprojektet. Selvom samarbejdet bliver formaliseret, kræver det tid at få UU- samt erhvervskolevejlederne til at betragte eller tænke på et højskoleophold som et muligt afklaringsforløb. Endelig pegede de interviewede også på økonomien som en væsentlig barriere i forhold til at få flere elever med i projektet. På baggrund af disse relativt få interviews tegner der sig et billede af, at der er mange elever, som bliver stoppet af økonomiske forhold – ikke mindst lommepenge udgør et væsentligt problem.

1. Tværinstitutionelt samarbejde

Det tværinstitutionelle samarbejde vurderes overvejende positivt af samtlige interviewede. Samarbejdet er ofte blevet etableret i forbindelse med en projektansøgning, ikke nødvendigvis i forbindelse med Kombinationsprojektet men også i forbindelse med andre projekter, f.eks. 3X3

projekterne¹. Dette samarbejde er så blevet videreført med nye projektansøgninger eller har udviklet sig til et fortløbende tværinstitutionelt samarbejde. Projektansøgningerne har involveret en eller flere højskoler og generelt tegner der sig det billede, at det bilaterale samarbejde fungerer bedre, end i de tilfælde hvor flere højskoler, UU centre og erhvervsskoler er gået sammen. Det skyldes måske, at samarbejdet i høj grad er personbåret og i mindre grad forankret i de interviewedes institutioner. Flere af interviewpersonerne peger på, at det dels handler om at opbygge tillid mellem de forskellige aktører, dels en viden om hinandens styrker i forhold til at gøre denne gruppe af unge uddannelsesparate. Det er i høj grad de personlige kontakter, som er betydningsfulde for, at der finder en visitering sted i forhold til Kombinationsprojektet. Vejleder A, Sosu Århus:

En af vores konklusioner er også, at vi vil fortsætte samarbejdet efterfølgende, fordi vi kan se, at noget af det vigtige faktisk er det personlige møde: at vi lærer hinanden at kende.

Det personlige møde og værdien af personlige kontakter understreges ligeledes af vejleder B på Sosu Århus

Der er en lang fase, hvor det handler om at få skudt sig ind på hinanden. Hvor vi dels lærer hinandens institutioner at kende, men dels også får sat ansigt på en masse personer. For projektet er altså ikke kun institutioner, det er også personer, og netværk er altså meget personbåret, udover det mere formelle. For at det kan blive effektivt og smidigt og hurtigt... Jeg ved lige præcis, hvis jeg har et problem med en elev, og jeg tænker, det kunne være noget med den og den højskole, så ved jeg lige præcis, hvem jeg skal ringe til, og hvad indgangsbemærkningerne behøver at være. For der er en forforståelse nu og et kendskab til hinanden og hinandens måde at arbejde på. Det har projektet bidraget til, og det, synes jeg jo, er en af de allervæsentligste ting.

Projektet bidrager således til, at aktørerne får mulighed for at tilegne sig en viden om de forskellige institutioners styrker og svagheder i forhold til denne målgruppe. Samarbejdet har derfor et

¹ I evalueringen af 3x3 projekterne blev det konkluderet, at der "ingen erfaringer [var] med et godt samarbejde med UU" (Evaluering af 3x3 projekterne, Teknologisk Institut, 2009). I Kombinationsprojektet er der mange erfaringer med et godt samarbejde mellem højskoler og UU centre. Spørgsmålet er, om dette kan ses som en indikation på, at det tager tid at etablere et godt samarbejde og at 3x3 projekterne banede vejen?

betydeligt læringspotentiale imellem højskoler og erhvervsskoler. Vejleder A fortsætter med at fortælle, at højskolerne også gennemgår en læreproces som følge af nye samarbejdsformer:

[højskolerne] siger, de lige pludselig har fået en øjenåbner. De har set en verden, som normalt ikke er en del af deres verden. Og det har været rigtigt godt, siger de, fordi de kan mærke, de begynder at få nogle elever nu, som ikke alle sammen kommer fra den gamle tradition med, at så tager man lige et år på højskole, og så er man ellers parat til den uddannelse, man har besluttet, og det skal målrette til en videregående uddannelse. De begynder at møde de elever, der ikke skal den vej, og hvor de faktisk siger, at der har de måske haft nogle fordomme [...]

I beskrivelserne af samarbejdet kan vi definere tre former for samarbejde:

1. personforankret samarbejde, hvor samarbejdet i ringe grad er formaliseret, og hvor det i højere grad afhænger af den enkelte medarbejder, end det er en prioriteret strategisk indsats fra UU centerets eller erhvervsskolens ledelse;
2. et uforpligtende formaliseret netværkssamarbejde, hvor medlemmerne af netværket mødes med jævne mellemrum, men hvor koblingen til en egentlig visitering af unge til højskolerne er meget løs;
3. et forpligtende formaliseret netværkssamarbejde, hvor højskoleopholdet tænkes strategisk af erhvervsskoler og UU centre i forhold til fastholdelse af unge i en uddannelse.

På baggrund af interviewene er det svært at pege på en sammenhæng mellem samarbejdets grad af formalisering og antallet af unge, der bliver visiteret til Kombinationsprojektet. I alle former for samarbejde er der højskoler, hvortil visiteringen fungerer optimalt og højskoler, hvortil der ikke forekommer nævneværdig visitering af unge til Kombinationsprojektet. Visiteringen synes i højere grad at være afhængig af højskolerne og af, at disse er udfarende i forhold til Kombinationsprojektet. Der er således flere vejledere, der på trods af mange rosede ord om projektet, ikke har visiteret en eneste elev til projektet. Begrundelsen findes ikke umiddelbart i økonomiske barrierer eller barrierer i forhold til de unge, der er blot tale om et "tilfælde". Der synes således at være grundlag for at tiltrække flere elever, hvis højskolerne udbygger indsatsen i forhold til UU- og erhvervsskolevejlederne og får etableret nogle personlige relationer.

På denne baggrund rejser der sig en række spørgsmål:

- Hvordan kan højskolerne arbejde med at gøre UU centre og erhvervsskoler mere opmærksomme på mulighederne i Kombinationsprojektet? Såvel FFD som de enkelte højskoler har gjort et stort stykke informationsarbejde, så
- Hvilken indsats kræver det, og er der engagement til at gøre denne indsats i tider, hvor andre – mere ressourcestærke – unge vælger højskolerne til?
- Kan højskolerne gøre en fælles indsats, eller kræver det et ”personligt” samarbejde imellem de forskellige aktører på området?

2. Samarbejde omkring overgange

Interviewene tegner et billede af, at samarbejdet i forhold til at sikre overgangene for de unge mellem forskellige skoleformer varierer meget.

På nogle UU centre visiterer vejlederne til højskolerne, hvorefter de selv i høj grad slipper kontakten med den unge. Resultatet er, at denne gruppe af vejledere ikke et overblik over, dels hvor tilfredse eleverne har været med højskoleopholdet, dels hvilken vej eleverne vælger efter endt højskoleophold.

Andre UU centre fastholder kontakten under opholdet. Sosu skolen i Århus har for eksempel etableret procedurer for kontinuerlig opfølgning før, under og efter højskoleopholdet. Skolen er del af et formaliseret netværkssamarbejde, hvori også Odder Højskole, Egmont Højskolen samt Linjeskolen i Hadsten indgår. De peger på, at det er vigtigt, at der er løbende kontakt til vejlederen på højskolen, og at eleven er en vigtig medspiller. Vejleder A, Sosu Århus:

Det er foregået på den måde, at der har været en løbende kontakt [...] mellem vores vejleder og mentor og vejlederen på [høj]skolen og hele tiden med eleven [...] som medspiller. Så vi starter en trekant, to vejledere fra hvert sit system, og så eleven, som det hele spiller rundt omkring.

Sosu Århus bruger i høj grad projektet strategisk i forhold til deres elever, da de også arbejder med anerkendelse af kompetencemål samt mulighed for, at eleverne kan gå til eksamen i forbindelse med et højskoleophold. Et udbygget samarbejdet om realkompetencevurdering ser Sosu Århus som det næste skridt i samarbejdet mellem højskoler og erhvervsskoler.

De UU centre og erhvervsskoler, som samarbejder omkring overgangen, beretter kun om positive tilbagemeldinger fra de elever, der har været af sted. Vejleder C, Sosu Århus:

[...] de elever, som vi har haft ude, [...] de har fået enormt meget positivt ud af det, og de har også selv fortalt mig, at de har været rigtig glade for de skoler, de er kommet ud på, og jeg kan også se det og mærke det på dem. At de er blomstret op, og at det kan handle om selvværd... Nu bliver det lidt overordnet... men noget studieegnethed, noget modenhed og noget motivation i forhold til det at blive voksen og tage sit studium seriøst. Der synes jeg, at de er vokset, de her piger, som har været af sted, så jeg regner med og håber på, at de består deres eksamen nu her og kan søge videre på et hovedforløb og få deres ungdomsuddannelse.

Flere UU vejledere vurderer også, at samarbejdet omkring overgangene kan forbedres bl.a. ved at UU og højskolerne i højere grad samarbejder mere aktivt omkring den enkelte elev, samt ved at UU fastholder kontakten undervejs i forløbet. I dette samarbejde synes det i høj grad (igen) at være højskolerne, der skal være de udfarende. UU vejleder A, Skanderborg:

Højskolerne er en genial ting, men det skal være målrettet og styret. Det skal have noget med uddannelse at gøre. Det er ikke nok bare at komme på højskole, og så bliver man klar til uddannelse. Nej, de skal vise vejen og samarbejde med UU. Samarbejdet skal være meget tættere. [...] Der skal være mere fokus på overgangene.

Der er dog ingen tvivl om, at højskolerne har vejledningsforpligtelsen, mens de unge er på højskole.

I efterårets interviews med elever på Kombinationsprojektet var tilbagemeldingen, at de ikke i nævneværdigt omfang har kontakt til deres UU vejleder eller føler behov derfor. Dette stemmer

ikke overens med vejledernes udmelding (det skal her nævnes, at mange af de elever, der er visiteret til Kombinationsprojektet er visiteret af de interviewede vejledere). Hermed opstår flere centrale spørgsmål:

- Hvordan højskolerne skal samarbejde med UU centre og erhvervsskoler om overgange? Skal eleverne involveres? Eller skal det være et samarbejde på vejlederniveau, hvor eleverne er informeret om (og måske endda deltagende i) samarbejdet?

Vejledningsindsatsen tilskrives politisk og uddannelsesstrategisk en stor betydning, mens de unge udtrykker et mere ambivalent forhold til vejledning, især den mere styrende del af vejledningen som f.eks. uddannelsesplaner:

- Hvilke former for vejledning og koordinering heraf vil fungere i forhold til de unge i Kombinationsprojektet? Hvad er erfaringerne fra skolerne?

3. Visitering af de unge

De unge, der bliver visiteret til projektet, spænder vidt, men stemmer i hovedtrækkene meget godt overens med det, som Teknologisk Institut i sin evaluering af 3x3 projekterne beskrev som målgruppe 3: elever der er både fagligt og socialt dårligt rustede (Evaluering af 3x3 projekterne, Teknologisk Institut, 2009). Der er unge, der har ”meget store problemer” med i bagagen og unge, der er ”på vej til at blive uddannelsesklare”. UU vejleder A, Skanderborg:

Der, hvor det lykkes bedst, er der, hvor de unge er på vej til at blive uddannelsesklare. Unge som har nogen ideer om retning. Men de skal have sat sig det mål, at de skal have en uddannelse.

Denne undersøgelse peger på, at de unge, der bliver visiteret til projektet, er uafklarede men til en vis grad uddannelsesparate. Dog afhænger visitering i høj grad også af UU centrenes vurdering af den modtagende højskole og det beredskab, som højskolen har til at håndtere unge med store sociale og personlige problemer.

I beskrivelsen af de unge er det i høj grad et ”mangelsyn”, som træder frem i interviewene. Det handler i høj grad om, at de unge mangler sociale og personlige kompetencer i forhold til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Vejleder C, Sosu Århus:

Hvis en elev mangler nogle kompetencer i forhold til at kunne blive indstillet til eksamen på sosu-skolen. De kompetencemål, som ligger til grund for, at man bliver indstillet, det er både nogle faglige og nogle mere personlige mål. Der har vi så sat os ned sammen med eleven og talt igennem, hvad det er for nogle ting helt præcist, som vi gerne vil have, du arbejder med, og så er der fokus på de områder. Og så kan højskolen eller linjeskolen eller hvad det er melde tilbage... så holder vi møder efter behov, hvor jeg tager ud til skolerne, og så taler vi om, hvordan det går i forhold til de mål, der er stillet op.

Højskolen kan således bidrage i forhold til, at eleverne når nogle af de mål, der er opstillet i sosu-uddannelserne. Der sker således en realkompetencevurdering i forhold til højskoleopholdet.

De interviewede pegede også på, at de unge har behov for en dannelsesproces, som skal sikre dem nogle af de kompetencer, som de ikke har udviklet qua manglende opbakning fra forældre samt dårlige oplevelser i folkeskolen. Det er i høj grad den sociale ulighed, som interviewpersonerne peger på som baggrund for, at de unge ikke kan gennemføre en ungdomsuddannelse.

Der er også flere, som peger på, at det er vigtigt at tænke over visiteringen til højskolerne: højskolerne kan og skal ikke modtage alle typer af unge med sociale og personlige problemer. Unge, der af vejlederne vurderes til at være meget uafklarede eller som har en diagnose, bliver ikke visiteret til Kombinationsprojektet.

På baggrund af ovenstående rejser sig følgende spørgsmål:

- Hvordan modsvarer UU centres og erhvervsskolers syn på de unge, der skal visiteres til Kombinationsprojektet til højskolernes syn på disse? Er der tale om væsensforskellige italesættelser af de unge? Et mangelsyn versus et resourcesyn?

4. Højskolens styrker

Vejleder B, Sosu Århus:

[...] højskolerne kan tilbyde de unge først og fremmest noget udvikling på det personlige område, personlige kompetencer. Lære at leve i en verden, hvor der er plads til alle, plads til forskellighed, plads til at udvikle sider hos sig selv, som du har behov for, for at kunne begå dig.

Højskolens styrker beskrives af interviewpersonerne med ord som

- ro,
- tryghed,
- faste rutiner,
- rummelighed,
- samt evnen til at møde eleverne, hvor de er og som de er.

Interviewpersonerne er meget positive i forhold til højskolens muligheder for at hjælpe denne gruppe af unge videre i uddannelsessystemet og i livet generelt. Højskolens trygge rammer giver eleverne mulighed for at vokse og få større selvværd og selvtillid. Gennem fællesskabet kan de udvikle deres sociale og personlige kompetencer. Højskolen giver de unge mulighed for at blive afklaret i forhold til deres uddannelsesvalg.

Interviewer: Hvad er det så, højskolerne kan?

UU vejleder A, Skanderborg: En måde at møde mennesker og sætte fokus på det hele menneske. Det er det, jeg synes, at højskolerne kan"

Hun understreger, at højskolen er baseret på en anerkendende pædagogik, som løfter den enkelte elev, og hun sammenligner herefter højskolerne med produktionsskolerne

Når man går ind ad døren på en produktionsskole er det tungt, tungt, tungt. Jeg har en pige på højskolen nu, hvor både hendes mor og hende har ringet og sagt, "du har reddet mit liv" og det er ikke en pige, der har været specielt vanskelig, men hun har

siddet 15 måneder på en produktionsskole med en plan, hun lavede for at gøre læreren glad.

Højskolen kan således være med til at bryde en stigmatisering af de unge og åbne op for et nyt mulighedsrum, som vejlederne ikke vurderer findes i samme grad på produktionsskolerne.

Det er bemærkelsesværdigt, at kun få af interviewpersonerne taler om faglig udvikling på højskolen til trods for at flere højskoler også udbyder for eksempel dansk- og matematikundervisning. En afdelingsleder i Frederikshavns Kommune nævnte den faglige udvikling, da det er et krav fra kommunens side, at eleverne deltager i dansk og matematik undervisning under højskoleopholdet. Derudover diskuterer en enkelt af vejlederne skellet mellem sociale og faglige kompetencer. UU vejleder B, Skanderborg:

Det handler både om sociale og faglige kompetencer – hvor ligger skillelinjen? Fordi det er jo de sociale kompetencer, fordi man ikke har haft overskud til at gå ind og få de faglige kompetencer. De [unge] har brug for tryk i at afprøve et valg og blive mere afklarede på det. På den måde er det et rigtigt godt tilbud. De bliver simpelthen mere valgkompetente ved også at snuse til fagligheden, fordi det er begge dele.

Et helt centralt træk ved højskolen, dens internatform, fremhæves som den væsentligste styrke: de unge får mulighed for at komme væk hjemmefra og kan på højskolen lære, hvordan de kan få en dagligdag til at fungere. Underviser, EUC Nord:

Højskolen kan sikre de unge stabile forhold. De lærer at komme op om morgenen, de får faste rutiner, og ikke mindst de får ordentlig mad. [...] Morgenmad er et symptom på, at de unge mangler faste rutiner og ikke har nogen til at tage hånd om sig. Forældrene tager ikke hånd om det. Her kan højskolerne hjælpe: struktur, mad, fast rutiner, undervisning.

Muligheden for de unge at få sund og regelmæssig kost var en faktor, som flere af de interviewede (til vores overraskelse) pegede på. Især erhvervsskolevejledere og undervisere pegede på, at mange af disse unge kommer fra hjem, hvor de ikke har lært at spise sundt, og hvor de ofte springer

morgenmaden over. Denne helt basale faktor har stor betydning for elevernes evne til indlæring samt aktiv deltagelse i undervisningen. Der blev også peget på, at der i denne gruppe af unge er mange, som er overvægtige, og at et højskoleophold vil kunne give dem nogle sunde madvaner. Som flere af interviewpersonerne fremhæver, så er der tale om helt ”basale ting”, som denne gruppe af unge skal have hjælp til.

Endelig spiller fællesskabet, og de unges mulighed for at indgå i et forpligtende fællesskab, en stor rolle i interviewpersonernes vurdering af højskolens styrker. Gennem højskolens fællesskab lærer de unge at tage ansvar, at håndtere konflikter, samt at deres bidrag til helheden også er vigtig. Derudover giver højskolen mulighed for at møde andre unge, også ressourcestærke unge, som allerede har afsluttet en ungdomsuddannelse. Dette møde kan give mulighed for spejling og transformativ læring (se også Notat 3 om elevernes opfattelse af højskole, overgange og vejledning).

Dette fællesskab spiller ikke alene en rolle i forhold til at udvikle de unges sociale og personlige kompetencer i forhold til videre uddannelse, men giver også de unge en højere ”social kapital” på længere sigt, idet de får nye venskaber, som rækker udover højskoleopholdet (se også notat 3 om elevernes opfattelse af højskole, overgange og vejledning).

5. Barrierer for Kombinationsprojektet

I lighed med de diskussioner, som højskolerne havde på netværksmødet i maj 2009 peger de interviewede også på økonomien som den væsentligste barriere: mange af disse unge bliver fanget mellem forskellige lovgivninger samt ikke mindst i kommunernes generelle dårlige økonomi. En afdelingsleder i Frederikshavns Kommune pegede selv på økonomien som en væsentlig barriere og sagde

Selvom der er penge at spare på sigt i forhold til at sende de unge på højskole, så kan det godt blive korttidsperspektivet, som kommer til at dominere. Det kræver nemlig flere penge i starten, penge som ikke er der

I Frederikshavns Kommune har de således valgt en pragmatisk løsning i forhold til de unges lommepenge under opholdet: lommepenge afgøres fra sag til sag. Hvis de unge er under 18, undersøger kommunen, om forældrene har mulighed for at støtte.

UU vejlederne fremhæver også økonomien som en væsentlig barriere, der i flere tilfælde har hindret unge, som de anså som relevante for projektet at komme på højskole. UU Vejleder B, Skanderborg:

Økonomien er en væsentlig barriere. Jeg sidder med unge, hvor vi lynhurtigt kan sige, det kan ikke lade sig gøre. Det er rigtig, rigtig ærgerligt, for det er jo typisk dem, der ikke har fået valgt, når de er 18 og ikke er kommet godt i gang. Der er ikke ret mange af dem, som er økonomisk velbeslåede.

Hun konkluderer:

En stor barriere er, at der ikke er lommepenge, og at materialerne ikke bliver betalt. Jeg taler ikke højskoleprojekt med de unge, jeg føler, er langt derfra.

Udover økonomien som barriere ligger der for vejlederne også en væsentlig barriere hos de unge selv. Flere af vejlederne nævner, at denne gruppe af unge ikke er særligt mobile i forhold til uddannelse og arbejde. Derudover kommer de ofte fra familier, som ikke har nogen tradition for at tage på højskole. Således kræver det en aktiv vejledningsindsats at få de unge overbevist om, at et højskoleophold vil være en god mulighed for at komme videre. Vejleder A, Sosu Århus:

: [...] de elever, som vi snakker om, har jo ikke nødvendigvis samme indstilling til højskolen som mig ... som tog på højskole fordi det var en del af dannelsen i mit liv. Mange af dem aner ikke engang, hvad en højskole er. De tager afstand, men de ved ikke, hvad de tager afstand fra. Det kan være fordomme, men det kan også være uvidenhed.

Manglende tid anses også som en barriere for, at Kombinationsprojektet kan lykkes. Der er to forskellige aspekter af tid, som berøres i interviewene. For det første er det vigtigt, at de forskellige aktører tager sig tid til at mødes for at få samarbejdet til at lykkes. Især i opstartsfasen er det vigtigt,

at møderne foregår regelmæssigt, da det her handler om at opbygge tillid og gensidig forståelse. Når først samarbejdet er etableret, kan mødefrekvensen sættes ned. For det andet tager det tid at se effekten af projektet. Det er vigtigt, at projektet får mulighed for at sætte sig igennem i UU og på erhvervsskolerne som en farbar vej i forhold til frafaldstruede unge og unge, der ikke er kommet i gang med en ungdomsuddannelse. At tænke højskolerne ind som en mulig løsning kræver et skift i uddannelsestænkningen – et skift som tager tid at sætte sig igennem.

Endelig peger nogle af vejlederne på, at der kunne være god synergi i at slå nogle af FFDs projekter sammen, f.eks. mentorordningen og Kombinationsprojektet. Formålet skal være at sikre, at flere højskoler bliver involveret og dermed også skaber bedre muligheder for UU i forhold til at visitere unge til forskellige højskoler. I dag synes samarbejdet at være koncentreret omkring visitation til specifikke højskoler, hvortil der er etableret tætte kontakter. Derudover peges der også på, at de unge skal kunne vælge bredere end erhvervsuddannelserne, da det snarere handler om at finde vejen til uddannelse, frem for vejen til ”den rigtige” uddannelse, det vil sige specifikke uddannelser, som er fastsat udefra som værende de rigtige.

6. Konklusion

Interviewene med samarbejdspartnere fra UU Centre, erhvervsskoler samt kommuner giver overordnet et indtryk af, at Kombinationsprojektet anses som en god mulighed for at hjælpe unge videre i en erhvervsuddannelse.

Samarbejdet bliver positivt evalueret og i mange tilfælde er Kombinationsprojektet godt forankret i UU centre og især på visse erhvervsskoler (f.eks. Sosu skolen i Århus). Der er etableret en række formelle netværk, hvor samarbejdspartnere fra forskellige institutioner mødes og diskuterer projektets muligheder. I nogle tilfælde giver disse netværk afkast i form af flere visiteringer af unge til højskolerne, i andre tilfælde forbliver det ved de gode intentioner og de rosende ord. På baggrund af disse relativt få interviews kan det være svært at pege på de afgørende faktorer, men det synes overvejende at afhænge af højskolernes aktive indsats samt karakteren af de personlige kontakter. Endvidere peger erfaringerne fra Sosu skolen i Århus i retning af, at der skal være et incitament for erhvervsskolerne: de skal kunne se den umiddelbare nytte i at sende en af deres elever på pittstop på

en højskole i en periode. En nytte som kan relateres til skolens uddannelser og de mål, som er sat for disse uddannelser. Realkompetencevurdering kan således være en mulighed for at tiltrække flere elever.

Praksis omkring samarbejdet om elevernes overgange er forskelligartet. Nogle UU centre sender elever videre og giver slip, andre vil gerne holde kontakt for at få indblik i, hvordan det går "deres unge". Hvilken effekt de to forskellige tilgange har i forhold til de unges oplevelse af overgange står på baggrund af elevinterviewene ikke klart. I forhold til overgangen fra UU til højskole oplevede eleverne ikke de store problemer. Hvordan det går i overgangen fra højskole til erhvervsskole, vil blive afdækket i foråret 2010.

De unge, der visiteres til Kombinationsprojektet, er overvejende uafklarede men uddannelsesparate unge. I beskrivelsen af de unge lægger alle de interviewede vægt på, at det er unge, som mangler sociale og personlige kompetencer, og at højskolerne kan give dem disse kompetencer. Det er således en udpræget instrumentel uddannelsesstænkning, der danner baggrund for visiteringen om end de interviewede også i høj grad kommer ind på dannelsesaspektet i højskolernes arbejde.

I forhold til højskolens styrker er der et markant sammenfald mellem elevernes vurdering af højskolen, og de interviewede samarbejdspartners vurdering af, hvad det er, som højskolen kan. Det handler i høj grad om internatformen og muligheden for indenfor trygge rammer at udvikle sig selv og fællesskabet med andre unge. Højskolen kan desuden give de unge mulighed for at udvikle nogle gode vaner i forhold til at komme til tiden, spise sundt og få en dagligdag til at fungere. Det beskrives som et unikt læringsrum, hvor det "hele" menneske har mulighed for udvikling – fagligt, socialt og personligt. Generelt får højskolen mange rosende ord med på vejen – og det skaber grobund for undren: hvorfor bliver der ikke visiteret flere unge til Kombinationsprojektet?

Den væsentligste barriere for projektet giver måske svaret på ovenstående spørgsmål: økonomien sætter grænser for hvor mange, der visiteres til projektet. Mange UU vejledere kan berette om unge, som de vurderede til at høre indenfor projektets målgruppe, men som pga. "kassetænkning" hos kommunen eller manglende støtte hjemmefra ikke havde mulighed for at komme videre på højskole. Som diskuteret tidligere i Kombinationsprojektets netværk, falder denne gruppe af unge ind under forskellige lovgivninger med forskellige krav til de unge og forskellige støttemuligheder.

Umiddelbart er det omstændigheder, som ligger uden for Kombinationsprojektets mulighed for indflydelse. Spørgsmålet er, hvilke muligheder der ligger indenfor Kombinationsprojektet i forhold til den økonomiske barriere?

7. Referencer

Evaluering af 3x3 projekterne, Teknologisk Institut, 2009.